

STEFAN CEL MARE

Domnia lui Stefan cel Mare, de aproape o jumătate de veac, este cel mai frumos timp din istoria Moldovei. Niciodată țara n-a fost mai întinsă, mai bogată și mai respectată; niciodată faima domnului ei n-a strabatut atât de departe, provocând admiratia prietenilor și a dusmanilor; niciodată nu s-au ridicat atâtea lacăsuri civile și bisericești. Evident, nu a fost numai lumina în cei patruzeci și șapte de ani de domnie. Până să-și asigure tronul răvnit de atâta, Stefan a trebuit să facă și compromisuri.

La începutul lui aprilie 1457, intră în Moldova, pe valea Siretului, Stefan feciorul lui Bogdan, cel ucis de către Petru Aron. A avea cu el o oaste de 6000 de oameni, dați de Vlad Tepeș. Cu această oaste a reușit să răzbune moartea părintelui său și să-și ia mostenirea. În lupta de la Dolhești, pe Siret, armata lui Stefan a învins iar Petru Aron a fost silit să ia calea pribegiei, în Polonia.

Tronul câștigat cu sabia trebuia însă întărit. Astfel că la 4 aprilie 1459 Stefan încheie un tratat cu trimisii regelui polon Cazimir, prin care îi recunoștea acestuia suzeranitatea și îi lăsa stăpânirea asupra Hotinului. În schimb, polonii se angajau să nu-i permită lui Aron să se apropie de hotarele Moldovei. Pentru a încerca să-și recupereze tronul, Aron a trecut în Transilvania. Acesta este motivul pentru care Stefan se decide să atace cetatea Chilia, această poartă a Moldovei care era în mâna ungarilor. Prin cucerirea cetății, Stefan urmărea nu doar un scop politic (o lovitură dată susținătorilor lui Aron) ci și un scop militar și economic. Chilia era împreună cu Cetatea Alba cea mai bună apărare împotriva turcilor. Ea reprezenta și un antrepozit comercial de primă mână pentru că aici se concentrau mărfuri românești, ungurești, polone și răsăritene, iar vama luată de pe aceste mărfuri ar fi constituit un important venit pentru vistieria Moldovei. În 1465 Stefan va reuși să cucerească Chilia. Între timp el reia de la poloni cetatea Hotinului.

Stefan a trebuit, în prima parte a domniei sale, să plătească tribut lui Mehmed al II-lea, cuceritorul Constantinopolului. Primul lucru care se impunea, în campania împotriva turcilor, era scoaterea Munteniei din zona acestora de influență. Din acest motiv îndepărtarea din scaun al lui Radu cel Frumos era inevitabilă, și Stefan va urmări acest lucru timp de patru ani de zile, din 1470 până în 1474.

Conflictul a început prin pradarea și arderea Brailei, cel mai însemnat port muntean. Ca o replică, turcii au trecut Nistrul în același an și au pradat orășelele din această zonă. Acțiunea lor de cucerire nu a avut însă succes deoarece Stefan fusese avertizat. Pentru a rezolva problema pe care o avea cu Radu cel Frumos, Stefan a hotărât să pună în locul acestuia un protejat de-al său, Basarab cel

Batran. Lupta s-a dat langa paraul Vodnau si Stefan a iesit castigator. In schimb, protejatul sau nu a reusit sa pastreze tronul, astfel incat el a fugit din fata lui Radu care s-a intors o luna mai tarziu si a preluat tronul.

In primavara anului 1476, sultanul insusi a pornit din Adrianopol, cu 150000 de soldati, pentru a-l invinge pe acela care sfaramase oastea lui Soliman. In Muntenia, armata lui Basarab s-a aliat si ea cu turcii. Soarta lui Stefan parea pecetluita. Mehmed aducea cu sine si un pretendent la tronul Moldovei, un presupus frate de-al lui Stefan. De acesta data lupta s-a dat la Razboieni, iar sultanul a fost nevoit sa se retraga deoarece nu a reusit sa cucereasca nici una dintre cetatile importante ale Moldovei.

Impreuna cu armata ungara (sosita prea tarziu), Stefan a intrat in Muntenia si l-a izgonit pe Basarab, punandu-l in locul acestuia pe Vlad Tepes (1476). Dupa nici o luna, Basarab s-a intors cu ajutor turcesc si l-a omorat pe Tepes.

In vara anului 1484, Baiazid a reusit sa cucereasca cele doua cetati atat de importante pentru Stefan: Chilia si Cetatea Alba. Din acest moment Moldova putea fi tinuta de turci sub o continua amenintare. Turcii vor ramane aici mai mult de trei veacuri facand sa se simta din ce in ce mai tare stapanirea lor.

Dupa douazeci de ani de lupte, Stefan si-a dat seama ca nu poate sa mai duca singur politica de rezistenta in fata turcilor fara sa-si puna in primejdie tara. In 1492 Moldova platea tribut sultanului Baiazid al II-lea.

In anul 1504 Stefan s-a stins din viata ca urmare a unei vechi rani din tinerete, rana care nu i s-a vindecat toata viata. Mormantul marelui voievod Stefan cel Mare se afla la manastirea Putna.